

ἀρξοῦντως ἱκανοποιητικῇ.

Μεγαλοπρεπῆ σχέδια διατυπῶνται ἀπὸ τινος διὰ τὴν... ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν. Μετὰ τὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία, ἰδρύει τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας Ἀκαδημίαν. Πρὶν ἢ ὅμως διορισθῶν οἱ Ἀθάναιοι, ἐτοιμάζεται καὶ Ἑθνικὸν θέατρον. Συνεστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην ἀπὸ τοῦς κ.κ. Κ. Χατζόπουλον, Ι. Λαμβέργιον καὶ τὸν ἠθοποιὸν κ. Ν. Παπαγεωργίου. Οἱ δύο πρῶτοι κατήντησαν ὡς εἶδος μαῖνδανου. Καὶ τοιοῦτοτρόπως δύο μεγάλα ὄνεια τῶν περασμένων γενεῶν, Ἀκαδημία (ὄρα Ραγκαβὴν) καὶ Ἑθνικὸν θέατρον (ὄρα Ἀντωνιάδην) ἐπανερχονται εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ δὲ πένθυμίσωμεν ἐν τούτοις τὸ Γαλλικὸν ρητὸν *Gas trop de zèle* καὶ διὰ τὰ ἐννοηθῶμεν καλλίτερον, τὸ ἀρχαῖον: Σπεῦδε βραδέως. Καλὴ ἡ Ἀκαδημία, ἀκόμη καλλίτερον τὸ Ἑθν. θέατρον, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν βλέπομεν εἶναι οἱ κατὰλληλοι ἄνθρωποι. Ἄν τοὺς ἀνακαλύψουν οἱ ἀναλαβόντες τὴν ἰδρυσιν Ἑθνικοῦ θεάτρου, θὰ εἶνε ἄξιοι ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀποζημιώσεως ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου διὰ τοὺς κόπους τῶν.

Ἐπιδημία ἐβδομαδιαίων περιοδικῶν ἐνέσκηψεν εἰς Ἀθήνας καὶ οἱ ἀφελέστεροι ἡρώτων πῶς συνεβιβάζετο ἡ πληθώρα αὐτῇ μετὰ τὴν φοβερὰν ὑπερτίμησιν τῶν τυπογραφικῶν. Τὰ περιοδικὰ αὐτὰ ἦσαν, ἀπλούστατα, ἄσμενα καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ μεγάλη διάδοσίς τῶν, ἀλλὰ

καὶ ἡ μεγάλη διαφθορά ἦν διωχέμενον εἰς τὴν νεαράν ἰδίως ἡλικίαν. Τὰ περιοδικὰ αὐτὰ συναγωνιζόμενα εἰς τυπογραφίαν εἶχαν καταντήσῃ κίνδυνος τῆς ἠθικῆς. Εὐτυχῶς ἐπενέβη ἡ Ἀστυνομία, ἣτις θ' ἀσκήσῃ ἐφεξῆς ἐλεγχὸν τῶν περιοδικῶν αὐτῶν πρὸ τῆς κυκλοφορίας τῶν. Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἀπαλλαγῇ ὁ περιοδικὸς Τύπος ἀπὸ μίαν ἀσχημίαν. Διότι τὰ πρὸς δεκαρολογίαν ἐκτυπούμενα εἰς 15000 περίπου ἀντιτύπων φύλλα, εἰς τὰ ὁποῖα συνηντᾶτο συρφετὸς συρραφῶν καὶ ἀντιγραφῶν, αὐτοκλήτων συνεργατῶν ὑπὸ ψευδώνυμα ἢ τὰ ἄσμημα ὀνόματά τῶν ἀπὸ τὰ πέρατα τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διενηργεῖτο συγχρόνως ἐρωτικὴ ἀλληλογραφία, δὲν ἦσαν μόνον σόκιν, ἀλλὰ καὶ ἀνούσια. Διότι τὸ σόκιν ὅταν εἶναι ἐξυπνον καὶ καλύπτεται διὰ διαφορομένης ἐκφράσεως ἢ χαρίεντος ὑπαινιγμοῦ εἶναι ἀνεκτόν. Ἀλλ' ἡ χυδαιολογία, τὸ ἀναιδὲς σκανδαλῶδες, ἡ ἀπόρρησις καὶ αὐτοῦ τοῦ φύλλου τῆς συκῆς προξενεῖ μίαν συχαμερότητα, ἐκτὸς τῆς διαστροφῆς ἣτις ἐπέρχεται εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καλαισθησίαν τῶν ἀναγνωστῶν. Μίαν σύστασιν ἔχομεν μόνον νὰ ἀπευθύνωμεν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ τὸ ληφθὲν σωτήριον μέτρον μόνον τώρα εἰς τὴν ἀρχήν. Ἀλλὰ διαρκῶς νὰ ἀγρυπνῇ καὶ νὰ ἐλέγξῃ αὐστηρότατα πᾶσαν ἀπόπειραν διαφθορᾶς καὶ ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἐντύπου, εἴτε εἰκονογραφημένον περιοδικὸν εἶναι, εἴτε σατυρικὴ ἐφημερίς, εἴτε κομψὸν βιβλίον, εἴτε δεκάλεπτος φυλλάδα.

ΔΑΦΝΙΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΠΕΘΑΝΕΝ ἐν τῇ ἰδιοκτητῇ ἐν Νέῳ Φαλήρῳ ἐπαύλει του, τῇ δωρηθείσῃ ὑπὸ ὁμογενῶν, ὁ σατυρικὸς ποιητὴς Γεώργιος Σοῦρης. Κατόπιν γρίπης ἐξ ἧς ὑπέφερε κατὰ τὸν χειμῶνα, εἶχε πάθει ἐκ πνευ-

μονικοῦ ἐμφυσημάτος, καίτοι δὲ ἐφαίνετο ὑγιὴς κατόπιν αἰφνιδίας προσβολῆς ἀπέθανε τῇ 26ῃ Αὐγούστου.

Ὁ Γεώργιος Σοῦρης ἦτο ὁ δημοφιλέστερος Ἕλλην σατυρικὸς ποιητὴς. Ἦτο ἡ πραγματικὴ ἐκπροσώπησις τοῦ Ρωμηοῦ, τὸν ὁποῖον ἀπεικόνισε καὶ ἀκηθανάτισεν εἰς τοὺς 35 τόμους τῆς ὁμωνύμου ἐφημερίδος του. Καὶ ἀποτελεῖ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ φαινόμενον, ἡ ἐκδοσις ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς δεκαετηρίδας ἐμμέτρου ὁμοιοκαταλήκτου ἐφημερίδος ὑπὸ ἐνὸς ποιητοῦ συντασσομένης καὶ παρακολουθούσης ὅλην σχεδὸν τὴν

πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κίνησιν.

Ἡ σατυρικὴ ποίησις ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἔσχεν ὀλίγους, ἀλλ' ἱκανοὺς ἀντιπροσώπους. Ὁ Ἀλεξ. Σοῦτος ὡς πολιτικὸς στιχουργός, ὁ Λασκαράτος, ὁ Σοφοκλῆς Καρύδης, ὅστις μετὰ τὸ «Φῶς» ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἀγγελὸς τοῦ Σοῦρη, ὁ Ἡλίας Συνδοινός ἐν Πάτραις ἐπέδρασαν διὰ τῆς ὁρμητικῆς σατύρας τῶν πολλῶν ἐπὶ τοῦ δημοσίου φρονήματος. Ὁ Σοῦρης ὑπῆρξεν ὡς σατυριστὴς περισσότερον ἄλλος ἐκείνων, λεπτότερος. Εἴρων, φιλόσοφος. Δὲν διέσπρεν ὑπολήψεις. Καίτοι δὲ ἀπὸ τῆς ἐμρανίσεώς του δεκάδες διέρρησαν ἐτῶν, μόνον δύο νεώτεροι ἀνεφάνησαν ἔχοντες ἰδιοφυίαν σατυρικῆς στιχουργίας, ὁ Μελφέτας τοῦ «Ζιζανίου» καὶ ὁ Μανῆς. Ἀλλ' ἀμφότεροι προηγήθησαν τοῦ Σοῦρη εἰς τὸν τάφον.

Τοῦ Σοῦρη τὸ ποιητικὸν ἔργον διαιρεῖται εἰς δύο χωριστάς περιόδους. Εἰς τὸ καθαρῶς ποιητικόν, τὸ συγκεντρωθὲν εἰς τόμους, γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ τὸ ὁποῖον κυρίως θὰ ἐπιζήσῃ, καὶ τὸ δημοσιογραφικὸν τὸ ἀποταμιευμένον εἰς τὸν «Ρωμῆον». Οἱ ξύλινοι ἡ-

ρως Φαισουλῆς καὶ Περιζέλειος «καθένας νέτος σκέτος» ὑπῆρξαν φωνογράφοι τῆς λαϊκῆς ψυχῆς καὶ εὐθυμολογίας.

Τῆς πρώτης περιόδου ἡ ἔμπνευσις τοῦ Σουρῆ εἶνε πλουσιωτέρα, ἡ στιχουργία ἀναβλίσκει ἀκατίσχετος, ἡ σάτυρα εἶνε εὐφυής. Ὁ «Φαισουλῆς φιλόσοφος» εἶνε μία σειρά αὐτοτελῶν ποιημάτων, εἰς τὰ ὅποια ὑπὸ τὸ φιλοπαίγμον ὕψος κρύπτεται ἡ βαθυτέρι φιλοσοφία τῆς ζωῆς. Εἶνε ἡ καλλιτέρα ποιητικὴ τῆς συλλογῆς.

Υπεστηρίχθη ὅτι τοῦ Σουρῆ ἡ σάτυρ ἦτο μία πρόχειρος ἐφημέριος χρονογραφία, περιστεφομένη περὶ τὰ γεγονότα τῆς ἐβδομάδος, χωρὶς βαθύτητα ἢ φιλολογικὴν ἀξίαν. Αὐτὸ δύναται νὰ εἶνε ἀληθές δι' ὅσα ἐγράφησαν εἰς τὴν ἐφημερίδα του. Ἀλλ' εἰς τοὺς τόμους τῶν ποιημάτων του ὑπάρχουν ποιήματα σατυρικά ἀναμφισβητήτου ἀξίας. Ἐπίσης ἀληθεύει ὅτι τὰ ποιήματα αὐτὰ δὲν εἶνε πολλά, ἀν' ὑπολογισθῇ τὸ μακρὸν ποιητικὸν στάδιον τοῦ ποιητοῦ, ὅστις μυριάδας ἐγράφη στίχων. Ἐσχάτως μάλιστα εἶχε κορυφασθῇ.

Ὁ Σουρῆς, σφυγμομετρῶν τὴν κοινὴν συνείδησιν, ἔλυσε καὶ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, ἀκολουθήσας τὴν μέσσην ὁδόν. Δὲν ἠνείχετο ὑπερβολάς, καὶ ἰδίως τοὺς μαλλιαροὺς. Ἐγράφε ὅπως ὁμιλεῖ καὶ δι' αὐτὸ ἤρρεσκεν εἰς ὅλους.

* *

Ὁ ποιητὴς ἐφρόντισε νὰ μᾶς δώσῃ ἐμμέτρως πάντοτε καὶ χαριέντως—τὴν αὐτοβιογραφίαν του, τὴν φωτογραφίαν του, τὸ ἐπιτύμβιον του διὰ τὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν εἰς βίους του κριτικὴν τοῦ μέλλοντος.

Ἐγεννήθη εἰς Σῦρον τῷ 1853. Νεώτατος μετέβη εἰς Ρωσσίαν διὰ νὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ ταχύτατα ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας. Ἦρχισε νὰ γράφῃ στίχους εἰς ἐφημερίδας. Ἐνεγράφη εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ κατὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις ἀποτυχὼν εἰς τὰ Λατινικὰ ἀπερρίφθη «μετὰ πολλῶν ἐλαίων».

Τῇ 2 Ἀπριλίου 1883 ἐξέδωκε τὸν «Ρωμῆόν». Τὸ τελευταῖον φύλλον ἐξεδόθη τῇ 17 Νοεμβρίου 1918. Ἐξέδωκεν ἐν ὅλῳ 1142 φύλλα. Τὸ τελευταῖον δημοσιευθὲν ἐν αὐτῷ ποίημα του εἶνε 4 τετράστιχα. Ἐρωτᾷ τὸν Ρήγαν Φερραῖον τί θὰ γίνῃ ἡ Ματθεοπίχτειος Ἀδελφία. Καὶ παρωδῶν στίχους τοῦ Σολωμοῦ λέγει, ὅτι εἰς ἀπῆντησιν «σήμεως τὸ χέρι» ὄχι βέβαια διὰ νὰ τὴν εὐχρηθῇ. Κύνειον δέ, ἔαμετρον τηλεγράφημα, σταλὲν πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῆς Σμύρνης.

Ὅταν ἐθεσπίσθη τὸ Ἀριστεῖον τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ὁ Σουρῆς περιελήφθη εἰς τὴν πρώτην πεντάδα τῶν λαβόντων αὐτό· τὴν ἐπολὴν δὲ τῆς ἀπονομῆς τοῦ βραβείου Νόμπελ, ὅτε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις παρεκλήθη νὰ ὑποδείξῃ τὸν μεγαλείτερον τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν, ὁ Σουρῆς ὑπεδείχθη. Ὅταν τῷ ἀπενεμήθη

ὁ Ἀργυρὸς Σταυρὸς τοῦ Σωτήρος, ἐσαύρισεν αὐτὸν ὡς Ἱππότην. Ἀντιθέτως δὲ, ὅταν τῷ ἀπενεμήθη ὁ Σταυρὸς τοῦ Παναγίου Τάφου, τὸν ἐδέχθη μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ συγκινήσεως.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1894 ἐόρτασε τὴν δεκαετηρίδα τοῦ «Ρωμῆου». Ὁ ἐόρτασμός ἀπέμεινεν ἱστορικὸς, ἀλλὰ καὶ ἀρετὰ προσοδοφόρος. Ἡ «Ἑστία» ἐξέδωκε τότε πανηγυρικὸν φύλλον.

Ἡ Κυβέρνησις ἄμα τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ Σουρῆ τῷ ἀπέειπε τὸν Ταξιάρχην—δαιτί ὄχι ἐν τῇ ζωῇ;—τὸ δὲ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ἀθηναίων ἐψήφισεν ὅπως μία Ἀθηναϊκὴ ὁδὸς τιμηθῇ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ καὶ δοθῇ δωρεάν ὁ τόπος τῆς ταφῆς.

Στεφάνους κατέθεσαν ἡ Κυβέρνησις, ὁ Δήμος Ἀθηναίων, προσφωνήσαντος τοῦ δημάρχου κ. Πάσιη, ἡ Ἐταιρεία τῶν Θεατρικῶν συγγραφέων, προσφωνήσαντος τοῦ κ. Λιδωρίκη, ἡ ἐφημερίς «Ἐμπρός» καὶ ἡ οἰκογένεια Κύρου. Λόγον ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης.

* *

Δύο κυρίως εἶνε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Σουρῆ. Ἡ εὐχέρεια τῆς στιχουργίας καὶ ἡ ἐλευθεροστομία. Οὐδέποτε ἐγράψεν εἰς πεζόν. Πολλοὶ ἠπόρουν πῶς δὲν ὁμιλεῖ εἰς στίχους. Τὰ λέγει δὲ ὅλα ξάστερα, ὅπως ὁ Ἀριστοφάνης, τοῦ ὁποῦ καὶ μετέφρασε τὰς «Νεφέλας». Ἀλλ' ἡ ἐλευθεροστομία του ἐν ἦτο ὁμῆ· ἦτο παιγνιώδης, ἀρελῆς, ἀνεξίκακος, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ἦτο ἀγαθὸς μέχρι παιδικότητος.

Ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Σουρῆ ἦτο ἥρεμος, ἐντελὴς οἰκογενειακὴ. Οἱ δεσμοὶ ἦσαν πάντοτε στοργικοὶ πρὸς τὴν σύζυγον, τὰ τέκνα, τοὺς φίλους. Τὸ σαλόνι του, διαρκῶς ἀνοικτόν, ἐδέχετο τοὺς εὐφυστέρους λογίους, τὰς δὲ Ἀπόκριω διήρχετο ἀπαρατήτως ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Σουρῆ ὅλος ὁ μασκαρεμένος κόσμος τῶν Ἀθηναίων. Τὸν «Ρωμῆόν» ἐγράφε κατὰ Πέμπτην. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ σπίτι τοῦ ποιητοῦ ἐβυθίζετο εἰς σιγὴν.

Αὐτὸς ὁ σκορπίζων τὸν γέλωτα, ἦτο σιωπηλός, ἠδιαφόρει δι' ὅτι ἀπετέλει διὰ τοὺς ἄλλους ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς. Εἰς τοὺς χαρακτηρισμοὺς του ἦτο ἐπιγραμματικώτατος. Ἡ συνήθης κριτικὴ του ἦτο «Ἀηδίες, σάχλες».

Ἦτο πατριώτης. Ὅλα τὰ ἐθνικὰ γεγονότα, εὐχάριστα ἢ λυπηρά, τὸν εὕρισκον ἐμνωδὸν ἢ ἐλεγειακόν. Ἡ σάτυρα τότε ὑπεχώρει εἰς ἀκρατον λυρισμόν.

* *

Ἐχῶ μίαν περίεργον ἀνάμνησιν τῆς γνωριμίας μας. Εἶχεν ἰδρυνθῇ ἡ «Ἐταιρεία τοῦ περιοδικοῦ τύπου». Τὴν ἀπετέλεσαν οἱ διευθυνταὶ 11 περιοδικῶν καὶ ἐκ τῶν πρώτων ἐκλήθη καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ «Ρωμῆου». Προσῆλθεν—ἡ πρώτη συνεδρίασις ἐγένετο τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1909—εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἑλλάδος». Ἐξηρευνήθη τὸ καταστατικὸν μετὰ

πλάτεις συζητήσεις, ιδίως διὰ τὴν ὑλικὴν ἐνίσχυσιν ὡς πρὸς τὰς δημοσιεύσεις. Ὁ Σουρῆς χωμένος εἰς τὸ ἐπανωρόριόν του, ἐσιώπα. Ἦλθεν ἡ ἐπίσημος στιγμή νὰ υπογραφῇ τὸ πρακτικὸν τῆς ἰδρύσεως καὶ νὰ καταβῇ ἕκαστος τῶν ἰδρυτῶν ὃ δρᾷ, διὰ τὰ πρῶτα ἔξοδα. Ἦμουν ὁ συντάκτης τοῦ καταστατικοῦ καὶ ὁ ταμίας τῆς πενταδραχμίου εἰσφορᾶς, τῆς μοναδικῆς, διότι ἄλλα χρήματα δὲν εἰσπράχθησαν μέχρι σήμερον. Ὁ Σουρῆς μ' ἐπλησίασε ὡς ἀμελὲς μαθητὴς προσερχόμενος ἐνώπιον τοῦ διδασκάλου καὶ μοῦ λέγει χαμηλοφώνως: «Μὰ ἐγὼ τί ἔχω νὰ κάμω; Δὲν δημοσιεύω ἱστολογίμους τραπεζῶν». Τοῦ ἐξηγήσα ὅτι καὶ ἐάν

δὲν δημοσιεύῃ, θὰ πληρώνεται ὡς ἀνήκων εἰς τὴν Ἑταιρείαν. Ἦνοιξεν ἀμέσως τὸ βιβλίο τότε σφιγντὰ κλεισμένον ἀριστερὸν χεῖρ τοῦ καὶ ποῖν νὰ υπογράψῃ, ἱεροκυριῶς μοῦ ἐνεχείρισε ἕν πεντόδραχμον, διὰ τὸ ὁποῖον ὅλη ἐξεπλάγησαν πῶς εὐρέθη εἰς τὴν τσέπην του. Ὁ Σουρῆς πληρώνων εἰς σύλλογον ἦτο μοναδικὸν φαινόμενον. Ἡ δευτέρα συνεδρίασις ἐγένετο εἰς τὸ σπίτι του. Κατὰ τὰς συζητήσεις διαρκῶς ἐκάπνιζε, μὲ ὅλους συνευρόναι—αἱτοὶ διαιρῶνόντας—μὲ μονοκύβητα πάντοτε καὶ ἡ συνεδρίασις ἔληξεν ἡρεμώτατα, διότι ὁ φιλοσοφῶν οἰκοδεσπότης ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν σκέψεων τῶν φιλοξενουμένων συναδέλφων του. K.

ΤΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Ἐνας γάμος, τραγωδία τοῦ Γερμανοῦ Καρόλου Γιάκομπου, κατὰ μετέφρασιν τοῦ κ. Β. Ἀργυροπούλου. Ὑπόθεσις θίγουσα τὸ παγκόσμιον πρόβλημα τῆς συζυγικῆς τιμῆς· σκηνηκὴ πλοκὴ ἔντεχνος καὶ ἀδρά. Οἱ χαρακτῆρες διαγράφονται μὲ σαφήνειαν. Ἡ τελευταία πράξις ἔχει τὴν πνοὴν κλασικῆς τραγωδίας.

Ἀγαθὸς καὶ τίμιος γαιοκτήμων ζῇ ἡσυχᾷ μὲ τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ του. Ἡ γυναῖκα του εἶχε παρασυρθῇ, ὅταν ἦτο ἀκόμη κόρη, ἀπὸ ἑνα διαφθορὰ πρόστυχον, ὅστις ἐξέκκολουθεῖ νὰ τὴν ἔχῃ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς ἐρωμένης, ἐπισείων τὴν ἀπειλὴν τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ μυστικοῦ. Καὶ ἐνῶ νομπεύεται τὴν ἀδελφὴν τῆς, τὴν χωρίζει καὶ εἰς μίαν μοιραίαν στιγμὴν ἀποκαλύπτει εἰς τὸν σύζυγον τὰς σχέσεις του μὲ τὴν γυναῖκα του. Τὸ τέλος ἐπέρχεται ραγδαῖον καὶ ἀδυσώπητον. Ἡ σύζυγος αὐτοκτονεῖ, ὁ σύζυγος πνίγει τὸν ἐραστὴν καὶ εὐθὺς κατόπιν παραφρονεῖ. Αὐτοκτονία, πνιγμός, παραφροσύνη—ἡ τριλογία τοῦ ὀλέθρου—συμβαίνουν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σκηνήν, ἡ ὁποία προκαλεῖ βαθύτατην ἐντύπωσιν.

Ἡ δ. Κοτοπούλη ἦτο ἡ ἄφωνος ἡρώς τῆς περὶ αὐτὴν ἐκτυλισσομένης τραγωδίας τῆς ψυχῆς. Δὲν λέγει πολλά, ἀλλὰ ποία μεγάλη ψυχολογία ἀπητεῖτο διὰ νὰ ἀποδίδῃ τὰ δυνατὰ συναισθήματα, τὰ ὁποῖα συνεκλόνηζαν τὴν καρδίαν καὶ τὸ λογικόν τῆς, νὰ ἐξωτερικεύσῃ τὸ ψυχικὸν μαρτύριον γυναικὸς, ἡ ὁποία προσπαθεῖ ἐπειδὴ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα τῆς, ν' ἀποκαρπύῃ τὴν σφάλμα τῆς διὰ νὰ μὴ τὸν χάσῃ.

Ὁ κ. Ροζάν ὡς σύζυγος ὑπέροχος. Ὀλον τὸ ἔργον στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ρόλου αὐτοῦ. Τὸν διηρμήνευσε μὲ μεγάλην τέχνην καὶ δύναμιν. Ὁ κ. Παλαιολόγος εἰς τὸ ἀντιπαθητικὸν πρόσωπον τοῦ ἐραστοῦ εἶχεν ἐπιτυχίαν ἀπὸ τὰς ὀλίγας. Ὁ κ. Μυρὰν εἰς τὸ σύντομον ρόλον του, ὡς σκεπτικιστῆς Ρώσος ἐπαναστάτης, φυ-

σικώτατος—μία παρένθεσις φαιδρὰ εἰς τὸ βαρὺ ἔργον. Ὁ κ. Ἀργυρόπουλος ὡς ἀστυνομικὸς διευθυντῆς ἀπέδωσε τὰ δύο χαρακτηριστικὰ τοῦ ρόλου, τὴν ψυχραιμίαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀξιωματοῦ, πολὺ καλὰ.

Μέχοι θανάτου. Ὁ παρεπιδημὸν Ρώσος πρίγκιψ Γκαλιστὶν Μουραδλίν, μετὰ τὰς διαλέξεις του κατὰ τῶν ἀγριοτήτων τοῦ Μπολσεβίκισμοῦ ἠθέλησε νὰ ζωντανεύσῃ τὰς εἰκόνας αὐτὰς καὶ ἐπὶ θεάτρου. Κινηματογραφικῶς, χωρὶς ἀξιώσεις συγγραφικὰς, ἐπεξήτησε νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀπέχθειαν κατὰ τῶν Μπολσεβίκων καὶ τὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν Τσαρισμὸν. Ἐφερὲν ἐπὶ σκηνῆς ἀγριότητας διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του, χωρὶς νὰ θίξῃ παρ' ὅλην τὴν τραχύτητα τῶν ἐκφράσεων καὶ κινήσεων τὴν χορδὴν μιᾶς ἐσωτέρας δραματικῆς συγκινήσεως. Ἔργον καθαρῶς πολιτικόν. Διότι ἡ παρεμβολὴ τοῦ ἔρωτος, μὴ ἐπαρκῶς χρωματιζομένου καὶ ἀκαίρως παρουσιαζομένου ἐκάστοτε, δὲν δίδει καμμίαν φιλολογικὴν ἀξίαν. Οὐδεὶς πρωταγωνιστεῖ. Διαδοχὴ προσώπων μὲ ὀλίγην δράσιν ἕκαστον.

Κατὰ τὰς παραστάσεις, θόρυβοι ἀποδοκιμαστικοὶ ἐξεδηλώθησαν ὑπὸ σοσιαλιστῶν. Ἀλλὰ καὶ δυσκρέσκεια προσεκλήθη τῶν φιλελευθέρων διὰ τὴν νοσταλγίαν τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸν Τσαρισμὸν. Εἰς τρόπον ὥστε κανεὶς νὰ μὴ μείνῃ εὐχαριστημένος, πολὺ δὲ περισσότερον ἡ τέχνη.

Ὁ ἡθοποιὸς κ. Ἀργυρόπουλος ἔφερεν ἀρκετὰ ἔργα ἐκ τῆς ἐν Γερμανίᾳ αἰχμαλωσίας του τὰ ὁποῖα καὶ μετέφρασεν. Αἱ «Δύο Ἐλεονῶρες», τοῦ Λιντάου εἶναι μία λεπτοτάτη κωμῶδια μὲ ἀρκετὰς κωμικὰς σκηνὰς καὶ μόνον μία δραματικὴ συγκίνησις εἰς τὴν γ' πράξιν δίδει τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς κομεντί. Ἡ μία Ἐλεονώρα—ἡ μεγάλη—εἶναι ἡ σύζυγος ἐνδὲς νομικοῦ συμβούλου, ἀνθρώπου ἡσύχου, ἀ-